

SO'ZLASHUV, RASMIY VA PUBLITSISTIK USLUBNING O'ZIGA XOS
XUSUSIYATLARI

Mahmudova Guliruxsor Bahridin qizi
Namangan davlat universiteti magistranti
mahmudovaguliruxsor1995@mail.ru
+99897-214-48-08

Annotatsiya: Maqolada so'zlashuv, rasmiy va publitsistik uslubning o'ziga xos xususiyatlari . Hamda so'zlashuv uslubi va boshqa vazifaviy uslublarining fonetik, leksik, grammatik o'ziga xosliklari haqida so'z yuritilgan.

Kalit so'zlar: Matn, til taraqqiyoti, so'zlashuv, so'zlashuv uslubi, rasmiy uslub, ilmiy uslub, publitsistik uslub, badiiy uslub, leksika, diplomatik munosabat, til birliklari.

SPECIFIC CHARACTERISTICS OF CONVERSATION, OFFICIAL AND
PUBLICISTIC STYLE

Annotation: The article has specific features of conversational, official and journalistic style. The phonetic, lexical, and grammatical peculiarities of speech style and other functional styles are also discussed.

Key words: Text, language development, speech, speech style, formal style, scientific style, journalistic style, artistic style, lexicon, diplomatic attitude, language units.

So'zlashuv uslubi kishilarning kundalik rasmiy-norasmiy, erkin muomalalari doirasida til birliklarining o'ziga xos tarzda amal qilishidir. Uni ma'lum ma'noda tildagi boshqa uslublarga qarama-qarshi qo'yish mumkin. Bu uslubning o'ziga xos xususiyati nutq jarayonida til va tildan tashqari omillarning uyg'un bo'lishida ko'rinadi. Ayni paytda bu holat so'zlashuv uslubidagi me'yoriy holatlarni belgilashni qiyinlashtiradi. Chunki tildan foydalanuvchining shaxsi, buning ustiga, nutqiy vaziyat yagona bir me'yorni tayin etishga imkon bermaydi.

Shunday bo'lsa-da, so'zlashuv uslubining o'ziga xos me'yorlari haqida mulohaza yuritish uchun ham tilimizda dalillar yetarli. Ularni sanab o'tsak.

Birinchidan, nutq elliptik xarakterda bo'ladi. Lekin bunday holatda ham tinglovchiga fikr tushunarli bo'ladi. Chunki u oldin aytilgan fikrning mantiqiy davomi bo'ladi. Masalan, qorami? ko'kmi? shaklida beriladigan savolni ikki xil vazifada olib ko'raylik. Agar biz uni uy bekasi tilidan eshitsak, qora choy damlaymi yoki ko'k choy damlaymi? degan ma'noda tushunishimiz mumkin. Xuddi shu savolni do'kon

sotuvchisi tilidan eshitsak, qora choy olasizmi yoki ko'k choy sotib olmoqchimisiz? ma'nosida tushunishimiz ham mumkin.

Ikkinchidan, so'zlashuv nutqida til birliklari o'zining ekspressivlik imkoniyatlarini keng namoyish qiladi. Masalan, ulguramizmi? degan savolga yo'q, ulgurmaymiz deyishdan ko'ra vaziyatdan kelib chiqib, ulgurib bo'pmiz, ulgurish qayoqda, ulgurib ham bo'ldik singari javoblar birmuncha tabiiy va ekspressivroq bo'lib chiqadi.

Uchinchidan, bu uslubda ohang - intonasiyaning ahamiyati nihoyatda kattadir. Ohang og'zaki nutqning reallashuvida til birliklaridan keyingi muhim, hal qiluvchi vosita bo'lib, uning nutq tempi, pauza, ton, melodiya, tovush tembri, so'z va gap urg'usi kabi ko'rinishlari ma'noni farqlashda, ottenkalarni ajratib ko'rsatishda, hayajonni kuchaytirishda xizmat qiladi.

So'zlashuv uslubi ham boshqa vazifaviy uslublar kabi fonetik, leksik, grammatik o'ziga xosliklarga ega. Nutqda tovushlarning uyg'unlashuvi (ketti, ottan, yigichcha), bir tovush o'rnida ikkinchisining talaffuz qilinishi (traktir, zaril, bironta), tovushlarning o'rin almashishi (turpoq, aynalmoq), tovushlarning orttirilishi (o'ramol, fikir, banka), tushirib qoldirilishi (gazet, burni, egni) kabi fonetik hodisalar avvalo so'zlashuv uslubida namoyon bo'ladi.

So'zlashuv uslubining ishlash normalari va qoidalari turli lug'atlar va grammatikalarda belgilanmagan. U adabiy til me'yorlariga rioya qilishda unchalik qattiq emas. U lug'atlarda so'zlashuv so'zi sifatida ko'rsatilgan shakllardan faol foydalanadi. Shu nuqtai nazardan, so'zlashuv nutqi kodlangan kitob nutqiga qarama-qarshidir. So'zlashuv nutqi kitob nutqi kabi og'zaki va yozma shakllarga ega.

So'zlashuv uslubi leksikasida ikki qatlam alohida ajralib turadi. Birinchi qatlam – bu kundalik turmush muomalasida faol qo'llaniladigan ijtimoiy hayot va uy-ro'zg'or yumushlari bilan bog'liq so'zlar. Bundan tashqari bu uslubda "...siyosat, san'at, madaniyat, sport va so'zlovchining kasb-hunarga mansub xilma-xil narsa va hodisalarni ifodalovchi umumadabiy leksika ko'plab ishlatiladi"

Ikkinchi qatlam - og'zaki nutqdagi ekspressiv bo'yoqqa ega bo'lgan so'zlar. Ular neytral qiymatdagi so'zlar bilan sinonimik munosabatga kirisha oladi: kichkina (bolagina), yiqildi (quladi), buzoq (ish bilmas, galvars), og'zi ochiq (yig'loqi) kabi.

Bu uslubning burnini ko'tarmoq, ko'zini shira bosmoq, qo'li kaltalik qilmoq singari o'z frazeologizmlari mavjud. Kishi nomlari Abdi, Bek, Zuli, Dili singari qisqartirib ishlatish mumkin. So'zlarning metonimik ko'lam juda keng tarqalgan. Masalan: auditoriya kuldi, kengash bo'ldi, dasturxonga o'tirdi, samovarga chiqdi kabi.

So'zlashuv uslubida nutqiy vaziyatning ahamiyati juda katta. Salom, assalomu alaykum, vaalaykum assalom, xayr, ha, yo'q, albatta, aha, xo'p singari so'zlar nutqda ko'p ishlatiladi.

So'zlashuv nutqi o'zbek tilshunosligida prof. B.O'rinboyev tomonidan anchagina durust ishlangan. Kitobiy nutq uchun bog'lovchisiz qo'shma gaplar odatda xos emas, og'zaki so'zlashuv nutqi uchun esa, aksincha, xarakterlidir. So'zlashuv nutqidagi sodda gaplar ko'pincha fe'l bilan ifodalangan kesimning yo'qligi bilan xarakterlanadi. Hatto ba'zan shunday holatlar ham bo'ladi, bunday gaplarga fe'l-kesimni qo'yib ham bo'lmaydi. Masalan, Biz siznikiga. Biz magazinga; Men, odatda ishga avtobusda, ishdan piyoda kabi.

“So'zlashuv stilining asosini tashkil etuvchi umumadabiy leksika “maxsuslik” xususiyatiga ega bo'lmay, balki har qanday nutq uslubida ham, turli xil faoliyat doirasida va ijtimoiy muhitda ishlatilishi jihatidan stilistik neytral hisoblanadi”¹. Ya'ni ushbu uslubning leksikasida o'ziga xos so'zlar mavjud bo'lmay, ularda neytrallik xususiyati mavjud.

Rasmiy uslub hozirgi o'zbek tilining davlat-ma'muriy, huquqiy muassasalarida, rasmiy diplomatik munosabatlarida namoyon bo'ladigan ko'rinishidir. Qonun matnlari, farmonlar, farmoyishlar, buyruqlar, xullas barcha rasmiy ish qog'ozlari ana shu uslubda shakllanadi. Bu uslubning og'zaki va yozma ko'rinishlari, binobarin, ushbu ko'rinishlarning o'z me'yorlari mavjud.

Birinchidan, aniqlik. Ushbu uslubda shakllangan matnda noaniqlikka, izohtalab o'rinlarga yo'l qo'yilmasligi lozim. Fikr va mazmun sodda, aniq va tushunarli tilda bayon qilinishi kerak: O'zbekiston Respublikasida davlat hokimiyati xalq manfaatlarini ko'zlab va O'zbekiston Respublikasi Konstitusiyasi hamda uning asosida qabul qilingan qonunlar vakolat beradigan idoralar tomonidagina amalga oshiriladi. (O'zbekiston Respublikasi Konstitusiyasi, 7 - modda).

Ikkinchidan, qolip. Fikr – mulohaza, bayon asosan bir qolipda ifodalanadi. Solishtiramiz: O'zbek milliy madaniyati rivojiga ulkan hissa qo'shgan marhum adabiyot va san'at namoyandalarini mukofotlash to'g'risida.

Shu tarzda ariza, qaror, bildirishnoma, ma'lumotnoma, shartnoma, tabriknoma singari turli xarakterdagi rasmiy hujjatlarning har birining o'ziga xos bayon etish qolipi bo'ladi. Ayni paytda, ularning har birining alohida so'z va turg'un birikmalari ham mavjud bo'ladi. Masalan, huquqiy hujjatlar matniga ko'z yugurtirsak, ularda boshqa vazifaviy uslublarda deyarli uchramaydigan atamalarga duch kelamiz: ma'muriy javobgarlik, fuqarolik holati, fuqarolik javobgarligi, aybdor, gumondor, jabrlanuvchi, sudlanuvchi, guvoh, jamoat kafilligi, surishtiruv, jabrlanuvchi bilan yarashuv va boshqalar.

Ish qog'ozlari va hujjatlarning xilma-xilligiga qarab ularga oid atamalarning me'yorlashuvi va chegaralanuvi ham kuzatiladi. Qiyos uchun diplomatik munosabatlar doirasidagi so'z va iboralarga ko'z yugurtiraylik : ahdlashuvchi oliy tomonlar, elchi,

¹ M.Sodiqova. Fe'l stilistikasi. Toshkent. “Fan” nashriyoti,1975 32-bet

elchixon, muxtor elchi, muxtor vakil, ishonchli vakil, nota, ratifikasiya, shartnoma, bayonot, qo'shma bayonot, deklaratsiya, tashrif, qarorgoh kabilar.

Uchinchidan, jargonlar, oddiy so'zlashuvga xos so'zlar, emosional-ekspressiv bo'yoqqa ega bo'lgan so'zlarning ishlatilishi mazkur uslubda me'yori sanalmaydi va shu jihati bilan boshqa uslublardan keskin farq qiladi.

To'rtinchidan, rasmiy uslubning grammatik me'yori ham alohida xususiyatlarga ega. Masalan, ot so'z turkumiga oid so'zlar ko'p ishlatiladi. Noaniqliklarga yo'l qo'yilmaslik maqsadida ular olmoshlar bilan almashtirilmaydi: O'zbekiston Respublikasi o'z taraqqiyot yo'lini, o'z nomini aniqlaydi, o'z davlat ramzlarini: gerbi, bayrog'i, madhiyasini ta'xis etadi, o'z davlat tilini belgilaydi. O'zbekiston Respublikasi davlat mustaqilligining ramzlari muqaddasdir. ("O'zbekiston Respublikasining davlat mustaqilligi asoslari to'g'risida"gi Qonunning 16-moddasidan).

Beshinchidan, mazkur uslubda fe'ning harakat nomi shakli faol qo'llaniladi, gapning kesimi ko'pincha hozirgi zamonning majhul nisbatida ifodalanadi, hujjatning xarakteriga qarab shart mayli shakliga tez-tez murojaat etiladi.

Masalan, "O'zbekiston Respublikasi Konstitusiyasining "O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining mutlaq vakolatlari" haqidagi 78 – moddasida o'zgartirish va qo'shimchalar kiritish, qabul qilish, belgilash, tasdiqlash, tartibga solish, o'zgartirish, joriy qilish, komissiyasini tuzish, saylov kunini tayinlash, saylash, ozod etish, ratifikasiya qilish, ta'xis etish, amalga oshirish singari fe'lli birikmalar ishlatilgan. Ushbu hujjatda amalga oshiriladi, asos bo'ladi, tashkil etadi, belgilanadi, asoslanadi, hisoblanadi, himoya qilinadi, amalga oshiradi, tan olinadi, ish ko'radi, ado etadi, kafolatlanadi, taqiqlanadi, tavsiya etiladi singari fe'llarning faol ishlatilishi ham yuqoridagi fikrning tasdig'idir.

Rasmiy-idoraviy uslubda yozilgan matnlar uchun barcha morfologik vositalar va kategoriyalarning qo'llanilishi bir xil darajada emasligini ta'kidlash ham maqsadga muvofiq. Masalan, sonlar va olmoshlar bu uslubda boshqa so'z turkumlariga qaraganda ikkinchi darajali omil hisoblanadi.

Oltinchidan, rasmiy uslubning sintaktik alomatlari ham matnda darhol ko'zga tashlanadi. Unda darak gaplar, uning ayniqsa qo'shma gap shakli ko'p ishlatiladi. Yoyiq va murakkab so'z birikmalari mahsuldor hisoblanadi, murakkab tipdagi nomlar keng qo'llaniladi. Gap tuzilishida o'zbek tilidagi odatdagi me'yorga amal qilinadi va yuqorida sanalgan jihatlari bilan ilmiy uslubga o'xshab ketadi.

Ilmiy uslub ilmiy asarlar uslubidir. Til birliklarining fan sohasida, ilmiy bayon jarayonida ishlatilishi mazkur uslubning shakllanishiga asos bo'ladi. Ilmiy tafakkur fikrlashning o'ziga xos usuli ekanligi, obyektiv borliqni idrok etishda faqatgina dalil va faktlarga tayanish, fikriy izchilik kabi ekstralingvistik omillar ham nutqning ushbu turining shakllanishida, binobarin, nutqiy me'yorning o'ziga xos turining yuzaga

kelishida muhim omil sanaladi. Yuqorida bu kabi xususiyatlarning mushtarakligi bilan rasmiy uslubga yaqin turadi.

Yettinchidan, tayyor sintaktik qurilmalar keng qo'llanib nutqning aniq va ravshan ifodalanishini ta'minlaydi. Tayyor nutq qurilmalari (shu asosda: shunga ko'ra; ma'lum qilamizki;...ni e'tiborga olib;...ga ko'ra;...biz, quyida imzo chekuvchilar,...ga asosan (muvofiq); ...uchun, ...dan kelib chiqib; ...sharti bilan; ...berilsin, ...taqdirlansin kabi) qoliqlashgan so'zlar va so'z birikmalari keng qo'llaniladi.

Yozma nutqning rasmiy uslubida, asosan, quyidagi munosabatlar doirasidagi hujjatlar tuziladi:

1. Huquqiy munosabatlarga oid: qonun fuqarolik va jinoyat aktlari, nizom, shartnoma va boshqalar.

2. Idoraviy-ma'muriy shaklga oid: dalolatnoma, buyruq va farmoyishlar, turli ish qog'ozlari (ariza, tavsiyanoma, tilxat, ma'lumotnoma kabi).

3. Diplomatik munosabatlarga doir: bayonot, nota, bitim, memorandum va boshqalar.

Boshqaruv jarayonining murakkabligi va serqirraligiga muvofiq ravishda idoraviy ish yuritish qog'ozlari, hujjatlar ham xilma-xil va miqdoran juda ko'p. Hujjatlarning maqsadi, yo'nalishi, hajmi, shakli va boshqa bir qator sifatlari ham turlichadir. Shunday ekan, hujjatlar tiliga bo'lgan umumiy talablar bilan bir qatorda har bir turkum hujjatlar tuzish ishiga qo'yiladigan ko'pgina lisoniy talablar ham mavjud. Muayyan turdagi hujjat, albatta, o'ziga xos lisoniy xususiyat va sifatlari bilan belgilanadi. Shuning uchun hujjatlar tasnifi masalasiga alohida ahamiyat beriladi.

Hujjatshunoslikda hujjatlar bir necha jihatlariga ko'ra tasnif qilinadi. Tasniflashda mutlaqo bir xil guruhlashtirish mavjud bo'lmasa-da, har qalay, ularni bir qadar yagonalashgan holda guruhlashtirish mumkin.

Hujjatshunoslikdagi ana shu an'anaga ko'ra ish yuritishdagi hujjatlar eng avvalo tuzilish o'rniga ko'ra tasnif qilinadi. Bu jihatdan ichki va tashqi hujjatlar farqlanadi. Ichki hujjatlar ayni muassasaning o'zida tuziladigan va shu muassasa ichida foydalaniladigan hujjatlardir, muayyan muassasaga boshqa tashkilot yoki ayrim shaxslardan keladiganlari esa tashqi hujjatlardir.

2. Hujjatlar o'zining mazmuniga ko'ra esa ikki turli bo'ladi: 1) sodda hujjatlar - muayyan bir masalani o'z ichiga oladi; 2) murakkab hujjatlar - ikki yoki undan ortiq masalani o'z ichiga oladi.

Mazmun bayonining shakli jihatidan xususiy, namunaviy va qoliqli (yoki trafaretli) hujjatlar farqlanadi. Matnning o'ziga xosligi, betakrorligi, hamisha ham bir andozada bo'lmasligi xususiy hujjatlarning asosiy belgilaridir (masalan, xizmat yozishmalari va shu kabilar). Bunday hujjatlarda ham muayyan doimiy tarkib mavjud bo'lsada, bevosita mazmun bayoni bir qadar erkin bo'ladi.

Bundan ko'rinib turibdiki, rasmiy ish qog'ozlari har xil bo'lganligi uchun har birining o'ziga xos tuzilishi, ishlatilish o'rni va xususiyatlari bor. Shunday bo'lsa ham rasmiy uslub doirasidagi hujjatlarning barchasi insonlarning, tashkilotlarning asosiy ish quroli hisoblanadi va shunga uchun ham ushbu uslubning insonar hayotida ahamiyati katta.

Til taraqqiyotida muhim omil sanaladigan publisistika o'z navbatida tilning imkoniyatlaridan ham keng foydalanadi. Ommabop uslub imkoniyatlarining kengligini lingvistik va ekstralingvistik (paralingvistik) – tildan tashqaridagi omillarning mustahkam aloqadorligida kuzatamiz. Publisistik janrda yozilgan asarlarning mohiyatan hozirjavobligi, ularning axborot hamda targ'ibot-tashviqot xarakterda bo'lishi va ommani dunyo yoki mamlakatimiz miqyosida sodir bo'layotgan voqeahodisalardan zudlik bilan xabardor qilish natijasida yuzaga keladigan novatorlik unda tabiiy ravishda yangi ijtimoiy-siyosiy terminologiyaning qo'llanilishi va tilimizda me'yorlashishiga sabab bo'ladi. Boshqacha aytganda, ommabop uslub tilning yangi so'z va iboralar hisobiga boyib borishiga ko'maklashadi.

Publitsistik uslub ijtimoiy-siyosiy bilimlarni targ'ib qilish va keng xalq ommasiga yetkazuvchi vosita sifatida bu uslub tilning rang-barangligi orqali kishilar ongiga ko'proq ta'sir etadi ². Bundan shuni anglashimiz mumkinki, publitsistik uslubning asosiy vazifasi ijtimoiy-siyosiy hayotdagi xabarlarni xalqqa yetkazish.

Ommabop uslub ma'lum ma'noda oraliq uslub sanaladi. Bu uslubda shakllangan matnlar obrazlilik, ta'sirchanligi, tasviriy vositalarning mahsuldor qo'llanilishi bilan badiiy uslubga yaqinlashsa, dialektizmlar, istorizmlar, argo va jargonlar qo'llanilmasligi bilan undan uzoqlashadi. Ifodaning aniqligi va publisistik janrlarga xoslangan hamda ijtimoiy-siyosiy terminologiyaning qo'llanilishi bilan ilmiy uslubga o'xshaydi. Ayni paytda, ifodadagi qisqalik, lo'ndalik, ixchamlik, yorqinlik kabi xislatlar ham uni ilmiy uslub bilan yonma-yon qo'yadi.

Radio va televideniyaedagi ayrim chiqishlar bu uslubdagi matnda so'zlashuv uslubi elementlari ham ba'zan aralashib ketishi mumkinligini ko'rsatadi. Ma'lumki, publisistika badiiy, siyosiy, ilmiy jabhalarni qamrab oluvchi yirik soha hisoblanib, ommaviy axborot vositalari sanaladigan radio va televideniyaeda, gazeta va jurnallar sahifalarida aks etadigan yangilik, xabar, reportaj, tahlilnoma, bosh maqola, maqola, ocherk, felyeton, pamflet, e'lon, reklama singari qator janrlarni qamrab oladi. Ana shu qamrov doirasining kengligi o'z navbatida til birliklarining har bir janrda alohida tarzda me'yorlashuvini taqozo etadi. Bu o'rinda esa me'yorlashishning umumiy jihatlari xususida so'z yuritish imkoniyati mavjud.

T.Qurbonovning kuzatishicha, sifatdosh oborotlar, fe'llarning shart mayli shakllarining almashinib ishlatilishi, ritorik so'roq, ritorik murojaat, undov, bir bosh

² Omonturdiyev A.J. Abduraimova Sh.I. O'zbek nutqi madaniyati va uslubiyati. –Toshkent, 2016 57-bet

bo'lakli gaplarning faolligi bu uslubga xos xususiyatlar sanaladi. Eng muhimi, ijtimoiy-siyosiy atamalar ko'p qo'llaniladi. Hatto umumiste'moldagi so'zlar ham ommabop uslubda yozilgan matnda atamaga aylanishi mumkin: ovoz, ochiq ovoz, yopiq ovoz, hal qiluvchi ovoz, maslahat ovozi, qarshi ovoz, ovozga qo'ymoq, ovoz bermoq, Osiyo ovozi singari.

Ijtimoiy-siyosiy atamalar asosan –chi, -parast, -parvar, -xona, -noma qo'shimchalari yordamida yasaladi. Misollar: terrorchi, qo'poruvchi, aqidaparast, millatparvar, devonxona, bojxona, hissador, tadbirkor kabi. Ushbu uslubda so'z yasaliş imkoniyatining boshqa vazifaviy uslublarga nisbatan mahsuldor ekanligini aytish o'rinli bo'ladi.

So'roq gaplarning mahsuldor ishlatilishi, ularning murojaat va dialog shaklda bo'lishi, bunda savol beruvchi ham, javob beruvchi ham muallifning o'zi hisoblanishi, uyushiq bo'lakli gaplarga ko'proq murojaat qilinishi, undovlarning, kirish bo'laklar va kirish gaplarning, shaxsi umumlashgan gaplarning keng qo'llanishi bilan ajralib turadi.

Yuqorida ta'kidlab o'tganimizdek, yangilikni yoritishga bo'lgan intilish ommabop uslubning asosiy xususiyati sanalib, bu xususiyat tilning yangi so'z va iboralar bilan boyib borishiga sabab bo'ladi. T.Qurbonov bu uslubda so'z yasalişning ikki ko'rinishi – morfologik va kompozision usulining mahsuldor ekanligini ta'kidlaydi hamda bunda -chi, -shunos, -parast, -xona, -dosh, -lik, -cha birliklarining ahamiyatini alohida ta'kidlaydi.

Publitsistik uslub boshqa nutq uslublaridan bir qator lingvistik xususiyatlariga

ko'ra ajralib turadi. Jurnalistikaga oid matnlar siyosiy lug'at, frazeologik birliklar, qisqartmalar, voqeliklar, gazeta bosmalari, iboralar va turli mavzular qamrab olganligi bilan ajralib turadi. Gazeta va jurnal nashrlari turli xil, jumladan, reklama va hissiy jihatdan jozibali sarlavhalarga ega. Ommabop uslubning ikki turi og'zaki nutqda: notiqlik uslubi, radio va televidenie dasturlarining matni, shuningdek, gazeta uslubi yozma nutqda namoyon bo'ladi.

Xulosa o'rnida shuni aytish joizki, publitsistik uslub o'z vazifasining imkoniyatlarining kengligidan kelib chiqqan holda, adabiy tilning barcha imkoniyatlaridan foydalana olishi, boshqa barcha nutq ko'rinishlarini o'zida mujassam etganligi, tezkorligi va adabiy til taraqqiytiga jiddiy ta'sir ko'rsata olishi bilan ajralib turadi. Ommabop uslubning yozma shakllari — bu insholar (falsafiy, adabiy, axloqiy) va jurnalistik maqolalar (siyosiy, ijtimoiy, iqtisodiy va boshqalar) dan iboratdir. Publitsistik uslubning umumiy maqsadi — jamoatchilik fikriga ta'sir qilish, o'quvchi yoki tinglovchilarni muallif tomonidan berilgan sharhning yagona haqiqiy ekanligiga ishonitirish va uni bayon qilingan fikrni qabul qilishga undashdir. Ommabop uslub aniq va mantiqiy sintaktik tuzilishi bilan biriktiruvchi so'zlardan keng foydalanish va matnni qismlarga ajratilishi bilan tasniflanadi. Notiqlik uslubi — bu publitsistik uslubning og'zaki shakli hisoblanadi.

Ommabop uslubda maxsus atamalar kam ishlatiladi (ishlatilganda esa izohi beriladi), fikrlar qiziqarli tilda tushuntiriladi, bayonda obrazlilikni ta'minlovchi badiiy tasvir usullaridan foydalaniladi. Shevaga xos so'zlar gazeta va jurnallarda yoritilayotgan matnni jonli va real tasvirlash maqsadi bilan qo'llanadi. Shevaga xos so'zlar matnga stilistik kolorit berish bilan birga, lokallikni ham ifodalashi mumkin. Qolaversa, matnning xalqchil va tushunarlilik ifodasiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. M.Sodiqova. Fe'l stilistikasi. Toshkent. "Fan" nashriyoti,1975 6-bet
2. Omonturdiyev A.J. Abduraimova Sh.I. O'zbek nutqi madaniyati va uslubiyati.
3. Shomaqsudov A. va b. O'zbek tili stilistikasi. Toshkent, "O'qituvchi", 1983 13-bet
4. Xalilova M. O'zbek tili stilistikasi asoslari. "Farg'ona". 2009 49-bet
5. Mamlakatimizda o'zbek tilini yanada rivojlantirish va til siyosatini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 20.10.2020 yildagi PF-6084-son